

Maar, helaas, de sonde verleidt ook hier de bouwlieden vaak tot „knoeien“, dat een muur heet, wat geen muur is. En ook bij deeren bouw komen de looze schilders en de looze stucadoors opdagen, die aan wat niets is heel een schijn-weten te geven.

Dan liggen er achter den loozen wand niets dan morsige doodsbeneden, maar zij pleisteren hem van buiten prachtig wit.

Of ook, er staan valsche profeten en looze leeraars op, die op een hollen wand de schoonst getinte kalken pleisteren, en op de roode mense die uitlokkendste ornamenten schilderen, dat ge-zondt waan een tempel van stavast en in heilig stermwind, die opkomt, heel dien loozen muur omblaast, en de eerste plasregen de beste al die schoone figuren morsig in elkaar doet vloeien.

Zoo doet de huichelaar het op de wanden van zijn eigen hart. Wie zich inbeeldt vroom te zijn en het niet is, pleistert met die looze kalk in de eenzaamheid. En wie het volk om zich heen misleiden wil, trekt die looze bepleisterde muren voor aller oogden op.

En daarom toont de Geest tegen al zulk onheilig bedrog. Tegen de witgepleisterde graven. Tegen de schijnvroomheid. Tegen den huichelaar. En zoo ook tegen de valsche profeten, die altoos pleisteren, maar met een kalk die vloes is.

Denk daarom echter niet, dat dit looze pleisteren altoos begint met den boosen lust om opzettelijk te bedriegen.

Een geest, dat er eerst tamelijk warm in zat, maar sinds verarmde, pleistert vanzelf met looze kalk, om zijn fatsoen op te houden.

Dan spaart men het uit den mond, om een schijn te redden, waaraan geen wezen meer beantwoordt, en men doet dit uit geoorloofd, uit begrip, uit betamelijk eergevoel.

Wie zich aldus nu ophoudt, staat hooger dan wie het opgeeft, en zich voor niets meer schaamt. En aan zulk een geest nu is telkens weer het volk des Heeren gelijk.

Het was eens rijk. Rijk gelijk dit volk alleen kan zijn, aan geestelijk goed. Maar sinds verarmde het. God klogt het met magerheid. En nu poogt het zich op te houden.

Die eerste aandrift is dan ook niet onheilig. Eer is onheilig, zijn schamtelooze, die zucht die dan vaak in veler spreken uitkomt, om de wonden bloot te woeien, en het kwaad nog erger voor te stellen dan het is.

Maar al is die eerste aandrift uit schamte voor God en menschen geboren, te lang kunt ge u niet ophouden, of er sluipt verachting in. De verachting om het opzettelijk anders en schooner voor te stellen dan het is.

Want gelukt het u eenmaal om door dien schijn te misleiden, dan dreigt het gevaar dat ge u aan dien schijn verlaat, en nu, ziende, hoe ge door dat pleisteren u met een schoonen schijn kunt omringen, voor uw geestelijke armoede het oog sluit, en arm zijnde u inbeeldt dat ge rijk zijt.

Zoo raakt ge van uw God af, en klemt u vast aan wat geen wezen is.

Van zijn tempelruim daalt ge af naar den met looze kalk gepleisterden wand.

En die misleiding nu moet weerstaan. Daar moet tegen ingaan. Die looze wand moet ingetrapt, opdat het volk des Heeren tot nuchtere zelfkennisse kome.

Want hoe hard het ook zij, het bange feit ligt er nu eenmaal toe, dat het volk niets is, als de Geest niet werkt, en dat toch, vergeleken bij vroeger dagen, de werkingen van den Geest thans veel minder krachtig, veelzins zelfs zwak zijn.

Nu ligt dit aan Gods welbehagen. Hij is de Vrijmachtige, om een tijdlang zeer krachtig met zijnen Heiligen Geest in de harten te werken, en dan weer lange jaren zijnen Geest wel niet terug te trekken, maar dan toch veel minder overweldigend en bezielend te laten doorbreken.

Zoo is het eertijds gegaan.

Toen het Evangelie pas de wereld inging was de drijving des Geestes geweldig, en alles tinselde van leven, en blonk in liefdelijks. Maar nuweliks is Constantijn, de keizer, Christen geworden, of de Geest trekt zich terug, en het leven der Christenheid wordt geestelijk zooveel armer.

Evenzoo ging het in de dagen der Reformatie.

Aanvankelijk, in de dagen der martelaren, een zeer krachtige en zeer heldere doorwerking van den Heiligen Geest; maar nuweliks is op de Synode te Dordrecht het pleit beslecht, of de werking des Heiligen Geestes neemt af, en de gemeente verarmt, en het volk des Heeren zinkt in.

En tot op zekere hoogte is het in onze eeuw op gelijke wijze gegaan. Eerst een krachtig reviel en allerwegen tekenen van een krachtige Geestes-werking. Maar sinds nam die werking weer merkbaar af, en werd de klacht algemeen over doofheid des geestes en misheid van toon.

En nu dit zoo is, mag dit niet achter looze kalk weggepleisterd, en moogt ge aan de valsche profeten die vrede, vrede roepen, het oor niet leenen.

Ja, ook al houdt ge u tegenover de wereld op, voor uw eigen hart en in den kring der broeders mag de droeve waarheid niet bemanteld.

Niet dat we daarom blind zoudt mogen zijn voor de kostelijke gaven, die de Heere nog onder zijn volk uitstrooft, of den dank zouden mogen inhouden voor zooveel geestelijke werkingen als Hij nog laat uitgaan.

Maar het feit blijft niettemin, dat er een dorst in ons leeft naar een veel krachtiger inwerking van den Heiligen Geest in ons eigen hart, in het hart onzer huisgenooten, en in het hart van al 's Heeren volk.

Ge zoudt willen zien glanzen die versche olie, waarmee de Heere soms het gelaat des harten overgiet. Ge zoudt in oog en stem iets heiligers willen zien tintelen. Het zou u zoo verwikken, als de gloed der liefde uitdreef naar samensindende der harten. Ge zoudt stiller teederheid van consciëtie willen ontdekken. Ge zoudt krachtiger doorbreking tot bekeering bij onze jongelingen en jongedochters willen zien. Ge zoudt wenschen dat er allerwegen mannen opstonden vol van kracht en des Heiligen Geestes. Ge zoudt allen arbeid in Christus' naam ondernemen willen zien vloten en gezegend voortgaan. I. e. w. ge zoudt het hemelche willen zien doorbreken te midden onzer aardche elendigheden.

En dat dit nu veelzins zoo niet is, dat stelt te leers; dat kan soms een ergernis voor het geloof worden; bij meer dan één bluscht het zelfs den geloofsmoed.

En toch veranderen kan die toestand niet, tenzij de inwerking des Heiligen Geestes weer krachtiger worde. Wordt die ons uit genade gegund dan komt al het overige vanzelf. Maar ook zonder dat kunt ge niet bouwen,

noch met uw looze kalk tooveren wat God u niet schonk.

Die krachtige inwerking en doorbreking van den Heiligen Geest is het enige waaraan alles hangt; waaraan alles komt, en waaraan alles alles uitblijft.

En om die Geesteswerking nu wil uw God geheden zijn. Hij wil, zegt onze Catechismus zeer terecht, zijnen Heiligen Geest niet schenken, tenzij wij er Hem met hartelijk zuchten en smeken om aanroepen.

Dat hartelijk zuchten en smeken om de krachtige doorbreking van den Heiligen Geest, dat is het dan ook, waartoe het dan allereerst moet komen.

Daar moet ieder voor zich zelf mee beginnen, dat moet in de vergadering der geloovigen, en bij al den arbeid in Gods Koninkrijk worden voortgezet.

Uit de druppelen dier enkele gebeden moet een stroom worden, en met dien stroom moet 's Heeren volk zijn God aanloopen.

Niet alsof dat volk uit zich zelf kon bidden, want ook de Geest der genade en gebeden moet van Boven komen. Maar toch zij er een inwachten van zijn heil en een uitsien naar de Bergen van waar onze hulpe komen zal.

Een uitsien niet in een oordeelende, maar in een ootmoedige stemming des harten. In het besef, dat er iets is dat den Heiligen Geest verhindert om door te breken, en dat die verhindering des Geestes in 's Heeren volk zelf ligt, in zijn ongelooft, in zijn ontrouw, in zijn verzontheit, in onze persoonlijke en in onze gemeenschappelijke sonde.

E Voto.

Voor de vier deelen van E Voto zijn twee banden beschikbaar gesteld, zoodat beide malen twee deelen in één band worden gebonden.

Deze banden kunnen niet van linen, maar moeten van sterk leder zijn, en voorts dien stillen, deftigen vorm hebben, die bij zulk een werk past.

Zulke banden zijn gereed voor het eerste paar deelen. De banden voor de deelen III en IV worden gereed gemaakt en kunnen binnen enkele weken verzonden worden. Elke band kost één gulden.

Zij, die wenschen, dat deze band hun franco worde toegezonden, hebben zich daartoe aan te melden bij de Administratie van ons blad, onder overmaking per postwissel of in postzegels van f 1, voor elken band zonder aftrek van onkosten. Op enkele aanvragen zonder betaling worden geen banden verzonden. Ook de thans reeds bestelde banden worden dus niet geleverd, tenzij men vooraf daarvoor het geld zende. Om verwarring te voorkomen, kan van dezen regel in geen geval worden afgeweken.

Met het in de p hand zettende der deelen belast de Administratie zich niet.

Door onvoorziene omstandigheden werd een klein getal Ex. van deel IV nog niet verzonden. Zij komen echter hoogstwaarschijnlijk in het begin van de volgende week tot verzending gereed.

Voorts wordt herinnerd dat afzonderlijke deelen in geen geval geleverd kunnen worden.

De Administratie.

Amsterdam, 15 Nov. 1895.

Wij ontvingen ter plaatsing onderstaande Verklaring van den heer Lohman, met het Antwoord daarop van den heer Rutgers c. s.

Verklaring.

Het is mijnen ambigenooten Rutgers en Kuypers noodig voorgekomen, openlijk de redenen mee te deelen, waarom zij de medeverantwoordelijkheid voor de benoeming van de Commissie van Enquête op Seinpoot hebben aanvaard.

Zij vermelden daarbij, dat hun, bij zekere besprekingen in den kring van hoogleraren, gebleken is, dat er tusschen hen en mij een diepgaand verschil in beginsel bestond.

Er was, zeggen zij, groot gevaar ontstaan voor het bestaan eener universiteit die van giften van particulieren leeft, welke reeds, ten gevolge van mijne aanwezigheid aan de Vrije Universiteit, begonnen af te nemen. Er was onmiddellijk gevaar, dat de leefocht voor heel de Universiteit zou worden afgesneden.

Wat dit finantieel argument aangaat, merk ik alleenlijk op, dat de contributie in 1887 f 30375 hebben bedragen, en successievelijk gedaald zijn, totdat zij in 1891 f 28449, in 1892 f 28177, in 1893 f 26617 bedroegen. In 1894 — het eerste jaar waarin van onverschuldigd tusschen Dr. Kuypers en mij gebleken is — f 24338. Of nu deze laatste daling juist aan die onverschuldigd is toe te schrijven, waag ik niet te beslissen.

Alleen zij het mij geoorloofd, met verwijzing naar bedoelde verklaring, nu ook mijnerzijds het volgende te verklaren:

1°. Er hebben inderdaad enige besprekingen onder hoogleraren plaats gehad, die echter nog niet waren afgevoerd, en slechts strekten tot voorbereiding van een rapport aan den Senaat, zoodat een paar professoren, individueel, niet de minste bevoegdheid hadden of hebben om te spreken van een diepgaand verschil van gevoelens, en dan op grond van deze particuliere besprekingen hun ambigenooten te bemoeilijken, evenmin als zij bevoegd zijn hun opvatting van art. 2 der Statuten als authentiek aan te nemen, al hebben zij ook zelve dat artikel ontworpen, omdat dit artikel, evenals elk ander wetartikel, niet zich zelf en uit de statuten moet worden verklaard, maar niet uit de voor het publiek verborgen gedachten der ontwerpers; en zulke te minder, omdat ook ik tot het ontwerpen van dat artikel heb meegewerkt.

2°. Met geen enkel woord ben ik door mijne ambigenooten gewaarschuwd dat mijne beweringen, in eene bijeenkomst van hoogleraren geuit, mede den grondslag zouden innemen van eene tegen mij gericht openlijke actie.

3°. Er is door mij niet het geringste tegen spoedige en snelle afdoening van de quaestione punten in den weg gelegd, en er is dus geen enkele reden om te onderstellen, dat besprekingen en onderhandelingen zich over meerdere jaren zouden hebben uitgestrekt! Ook zonder

de Commissie van Enquête zou de zaak even spoedig gelopen hebben als thans, en zou, zoodra in den Senaat gebleken ware van een diepgaand verschil van gevoelens, het Curatorium, gesteld dat dit daarbij niet aan mijne zijde stond, mij hebben kunnen uitnoodigen om mijn ontslag te vragen. Want alleen aan het Curatorium, niet aan mijn ambigenooten, komt een oordeel over mijn onderwijze toe. Dat, naast dien Senaat en Curatorium, ook nu nog eene Commissie van Enquête bestaat, waarvan ten hoogste twee leden geacht kunnen worden enige mate over de betekenis van dat „diepgaand verschil“ met eigen oogen te kunnen oordeelen, bespoedigt niet, maar vertraagt, den loop der zaak.

4°. De Commissie van Enquête is in geen deelen in het leven geroepen naar aanleiding van een buitenaf geheel onbekende discussie, maar naar aanleiding van door mij openlijk uitgesproken gevoelens, over welke, indien zij verkeerd waren, het Curatorium had te oordeelen. Met de discussien in de vergaderingen van hoogleraren gevoerd, had dus de Commissie van Enquête niets te maken.

5°. Tot mijn groot leedwezen geven de beide hoogleraren het onderwerp, waarover in de vergaderingen van hoogleraren gedeelteerd is, niet juist weer. Dat onderwerp luidde geenszins: „Wat wag men moet inslaan om tot de juiste kennis te komen van de gereformeerde beginselen“, maar geheel anders. De inleiding van het getrukt stuk, dat tot grondslag van de discussien was gelegd, luidde als volgt:

„De ondergetekende ontvingen in opdracht, een schema in gereedschap te brengen, dat als leidraad zou kunnen dienen voor de bespreking van de betekenis, die in art. 2 van de Statuten der Vereeniging voor H. O. op G. G. voor ons Hooger Onderwijs in het gemeen, en voor de afzonderlijke vakken in het bijzonder, zij toe te kennen aan de in dit artikel voorkomende uitdrukking: de Gereformeerde beginselen. Daar echter de uitgebreidheid van dit onderwerp h. i. splitsing noodzakelijk maakte, achten zij zich voor ditmaal te moeten bepalen tot het ontwerpen van een schema voor de methodologie van deze beginselen. En dat wel een schema voor zoodanige bespreking, dat voortaan zou afgesneden worden de noch universitair, noch wetenschappelijk te rechtvaardigen toestand, dat elk hoogleraar zich, geïsoleerd, een denkbeeld van deze beginselen vormde; en daarentegen de eenig gewettigde toestand voorbereid, waarin de gezamenlijke hoogleraren, op grond van gemeenschappelijk onderzoek, althans van eenzelfde grondbeschuwing over de betekenis der gereformeerde beginselen, bij hun onderwijs zouden uitgaan.“

Hieruit blijkt ten duidelijkst, dat het te doen was om elk der hoogleraren te binden aan eene zoodanige opvatting van Gereformeerde beginselen, als de hoogleraren gezamenlijk zouden meenen te moeten vaststellen.

Het is tegen dien aangelegden of aan te leggen band, en geenszins tegen het inslaan van zekeren weg, dat ik, op grond van mijne gereformeerde beginselen, mij ten stelligste heb verzet.

Het is natuurlijk altijd mogelijk, dat mijnerzijds de bedoeling van de stellers van het bewuste stuk niet is begrepen; maar dan schijnt het mij te betreurenswaardiger, dat men, zelfs nog voor het einde der onderlinge besprekingen af te wachten, meegewerkt heeft tot openbare bespreking en alzoo tot publicering van het „diepgaand verschil“. Door die „versnelde beëindiging van het geschil“ heeft men wellicht eenige contributien gered, maar, althans voorloopig, de juridische fieniteit verwoest.

Aan de bladen, die de verklaring van de heeren Rutgers en Kuypers hebben opgenomen, verzoek ik beleefdijk ook deze verklaring te willen overnemen.

A. F. de SAVORNIN LOHMAN.

9 November 1895.

Het antwoord hierop luidt aldus:

Antwoord.

Op bovenstaand schrijven van den heer Jhr. Mr. A. F. de Savornin Lohman, hebben de ondergetekenden de eer het hier volgende aan te teekenen.

1°. Dat de financiën achteruitliepen „tengevolge van de aanwezigheid (van den heer Lohman) aan de Vrije Universiteit“, staat in hunne „Verklaring“ nergens.

2°. Dat in de Enquête-Commissie „hoogenstens twee leden“ zouden zitten die „eenigermate“ tot oordeelen bevoegd waren, is eveneens eene verklaring, die zij voor rekening van den heer Lohman moeten laten.

3°. Wat de daling der inkomsten betreft merken wij op, dat de aankomst der geschenken in 1892 op de jaarvergadering te Groningen ligt, en dat sinds dien tijd de contributie van f 28,177 op f 24,338, d. i. met bijna f 4000 gedaald zijn, d. i. met niet minder dan *in zevente*.

4°. Ongewisseld waren de besprekingen onder de hoogleraren nog niet geëindigd. Integendeel ze waren pas begonnen. Maar overmits bij dat eerste begin de keuze moest bepaald van den weg dien men had in te slaan, wist men, zoodra de één noordop wandeelde, en de ander zuidwaarts afloeg, vooruit, dat men niet elke nieuwe daegreize steeds verder van elkaar afging. Als de één gaat zitten in den trein die naar Berlijn stroomt, en de ander neemt plaats in de boot die op Londen vaart, behoeft geen bericht van aankomst ingewacht, om met volkomen zekerheid te weten, dat beiden niet op dezelfde plaats kunnen arriveren.

5°. Wat hunne bevoegdheid aangaat, veroorloven zij zich de opmerking, dat zij als medeliderters en leden der Vereeniging het recht en den plicht hebben, om voor het behoud der Universiteit te helpen waken.

6°. Dat de volledige bespreking in den gewonen gang jaren zoude gevorderd hebben, staat voor hen vast. De bespreking van de enkele vraag, hoe men tot de kennis der Gereformeerde beginselen kon geraken, is op 2 Februari 1895 begonnen, en eerst op 11 October ten einde gebracht. Hiermee nu was nog slechts een eerste, kleine stap op den langen weg gedaan. Daarop moest het onderzoek volgen naar de Gereformeerde beginselen in het algemeen, zoo formeel, als materieel; eerst daarna kon het onderzoek worden ingesteld voor de enkele faculteiten; en voorts voor de enkele vakken; om dan natuurlijk ten slotte nog de methode van het wetenschappelijk bewijs aan de orde te doen komen. Hoe nu deze onangrijke arbeid, een commissariaal en in den Senaat, en met Curatoren, vooral zoolang de meeningen zoo principieel tegenover elkander bleven staan, binnen minder dan twee à drie jaren zou kunnen voltooid zijn geworden, verklaren zij niet te verstaan.

7°. De uitspraken van den heer Lohman over zijne opvatting van de beginselen en van het onderwerp, waartegen de verzoekers om Enquête bezwaar hadden, waren van dien aard, dat on-

dergeteekenden zich nog langen tijd aan de mogelijkheid vastklemden, of zij misschien het gevolg konden zijn, niet van verschil in beginsel, maar van misverstand. In het licht daarentegen van de gehouden besprekingen werd het voor hen volkomen duidelijk, dat dit een illusie was, waaraan men zich niet langer mocht overgeven; en uit dien hoofde misten zij den moed, om langer in afwijzenden zin te adviseeren.

8°. De opmerking dat zij het onderwerp in bespreking niet juist zouden hebben weergegeven, moeten zij ten stelligste weerspreken. Een reeds aangekondigde Publicatie van den Senaat ontslaat hen intusschen van de moeite, dit nader aan te toonen. In de stellingen, die publiek zullen worden gemaakt, wordt uitsluitend gehandeld van de wetenschappelijke methode om tot de kennis der Gereformeerde beginselen te geraken, en de zinende waarop de heer Lohman zich beroept, spreekt alleen van eenheid in de grondbeschuwing.

Op dit punt is, voor wie goed leest, zelfs geen verschil van gevoelens mogelijk.

De band, die aangelegd werd, was uitsluitend de band van Art. 2 der Statuten, op wetenschappelijke wijze verklaard. En ten 9°. merken wij op, dat er door hen uitdrukkelijk op gewezen is, hoe eene Commissie van Enquête allereerst tot taak had, niet om den heer Lohman „te bemoeilijken“, maar om te beproeven, of het geschil niet in der minne uit den weg ware te ruimen.

Zij leggen hierop nogmaals al den nadruk dien de zaak verdient.

Dat de Commissie van Enquête zich thans niet meer in de mogelijkheid bevindt, om dit schoone doel te bereiken, is h. i. uitsluitend te wijten aan het geheel valsche licht, waarin sommigen de Commissie van Enquête geplaatst hebben, en niet minder aan de overhaaste publicatie van den heer Lohman en zijn nu reeds, eer de Commissie handelen kon, genomen besluit.

Er was periculum in mora. Daarom moest het dreigende gevaar door versnelling van het proces worden afgewend, en alsoo een oplossing van het geschil gezocht, die zij van ganser harte, mits het beginsel ongedeerd bleef, in vredelevenden, d. i. hier behoudenden zin, wenschten.

De bladen, die de tegenverklaring van den heer Lohman overnemen, zullen wel zoo goed zijn, ook dit Antwoord daarop aan hun lezers mede te deelen.

F. L. RUTGERS.

A. KUYPER.

Amsterdam, 14 November 1895.

Tweede tegenspraak.

De tweede tegenspraak waarin de geachte schrijver van het Antwoord aan de Commissie van enquête onze redactie poogt te verwikelen, betreft de Commissie van enquête.

In de Heraut namelijk van 16 Juni j.l. wezen we op een Commissie van enquête, als het gereede middel om den te gespannen toestand te ontspannen; en hierna de nu in strijd, zouden we in de Heraut van 24 Februari geleerd hebben, dat zulk een Commissie niet mocht worden benoemd, alvorens de zaak door heeren Curatoren en Directeuren afgehandeld was.

De vraag rijst alzoo: Is metterdaad onze verklaring van 24 Februari in strijd met hetgeen we 16 Juni schreven, of met hetgeen onze Hoofddirecteur op de Jaarvergadering als Voorzitter over deze zaak sprak? Wat schreven we op 24 Februari?

Zie het hier:

„Een geschil gelijk thans rees is op zichzelf niet onnatuurlijk. Just waar men, als Universiteit, een vast beginsel belijdt en uit dit beginsel wil leven, is verschil over de betekenis en de toepassing van zulk een beginsel niet alleen denkbaar, maar kon tot op zekere hoogte zelfs niet uitblijven.“

Just daarom echter is het steeds eisch, dat zulk een geschil met manlijken ernst, maar ook met wederzijdsche waardeering, en met voorzichtigheid waardigheid worde uitgestreden.

Vooraf de vraag, of het Staatsrecht aan onze Universiteit geheel en uitsluitend, op den grondslag der Gereformeerde beginselen“ wordt opgebouwd, is, dat spreekt vanzelf, van het hoogste gewicht, en het is ten volle begrijpelijk, dat ook de Leden der Vereeniging zich vooral voor deze vraag interesseeren.

Dit mogen ze niet alleen doen, maar het is zelfs hun plicht.

Intusschen vergete men niet, dat de Leden zelve tusschen zich en de Hoogleraren het College van Directeuren hebben geplaatst; en dat Directeuren, op last der Leden, in het bijzonder het College van Curatoren met het toezicht op het Universitaire onderwijs belast hebben.

In de eerste plaats dient derhalve een geschil, als nu opkwaam, door deze Colleges te worden behandeld, en, eerst waar deze Colleges in gebreke bleven, zouden de Leden de Directeuren interpellieren moeten.

Hierbij overhaaste men intusschen niet.”

Hier werd alsoo een poging aangewend, om de publieke discussie over deze netelige zaak te temperen, en aangedrongen op het geven van tijd, om binnenskamers de zaak tot oplossing te brengen.

Iets wat ten overvloede blijkt uit wat in datzelfde artikel staat:

„Op haar beginsel moet onze Universiteit natuurlijk onverwikkeld staan. Daarop mag niets toegegeven. Daarvoor hebben we allen te bidden.“

Dit beginsel belijden we als de waarheid Gods. Maar eer zij die te oordeelen hebben, duidelijk weten, en in hoe verre het eisch van het beginsel is, en in hoeverre het gegeven onderwijs aan dien eisch al dan niet voldoet, is een zeer uitgebreid onderzoek noodig.

Ginne men daarom hun, wien zulks aangaat, voor dit ernstig onderzoek, althans tot aan de jaarvergadering, den noodigen tijd, en trede men van de zijde der Leden eerst dan nader op, indien onoverhoort blijken mocht, of dat het geschil voor bijlegging onvatbaar was, of dat de ten deze gestelde machten in de ernste opvatting van haar taak te kort schoten.

Daarom deden ook wij duver tot dit geding het zwijgen, en we hopen dit te blijven doen, zoolang de o. l. onmisbare periode voor degelijke onderzoek en gereede beslechting niet is afgelopen.”

En hiertusschen in werd nu, ter onderlichting, de opmerking gemaakt, dat de behandeling van zulk een zaak in de eerste

plaats bij heeren Directeuren en Curatoren thuis hoort, en dat eerst wanneer deze in gebreke bleven of misdeden, de leden deze Heeren zouden hebben te interpellieren.

Interpelleren nu beteekent, juist zoodals de geachte schrijver het elders omschrijft, dat de leden in de eerste plaats, zoo zij meenden dat het Curatorium zijn plicht niet deed, dat college hadden moeten aanklagen, of liever nog hadden moeten beginnen met het vragen van inlichtingen.”

Dat is interpellieren.

Indien Curatoren onder het vermoeden komen van niet te handelen, waar ze handelen moesten, of van verkeerd te handelen, dan beginnen de leden met hen te interpellieren, d. i. om inlichtingen te vragen, en zijn die niet voldoende, dan spreken ze door een motie een votum van afkeuring of wantrouwen uit.

Zoo leeraarden we het op 24 Februari, en zoo leeraarden we het nog.

Maar elieve, welke strijd bestaat er dan nu tusschen dat advies, en ons nader advies van 16 Juni?

Die strijd zou er, ja, geweest zijn, indien we op 16 Juni hadden geschreven: „Er is wel geen vermoeden, dat Curatoren hun plicht niet doen. Maar toch is het geraden thans reeds heeren Curatoren te interpellieren. Desnoods een motie voor te stellen. En door die motie aan heeren Curatoren het vertrouwen op te zeggen.“

Hadden we in dien zin dan ook geschreven, natuurlijk dan waren we in lijnrechte tegenspraak gekomen met ons schrijven van 24 Februari. Toen toch maanden we, om hiertoe nog niet over te gaan, als voorbarig en nog niet aan de orde.

Hiervan echter staat in ons advies van 16 Juni niets. Er staat juist het tegendeel.

Heel de strekking toch van ons artikel van 16 Juni was, om een voorbarig interpellieren te voorkomen en juist het voorstellen van een motie af te snijden.

Lees slechts:

„Tot het spreken over hetgeen voorkomt in het Jaarverslag en tot het geven van consideratie en advies over andere zaken, zijn natuurlijk alleen de leden en begunstigers gerechtigd. Niet de toehoorders.“

Deverlangd kan men zelfs bij eenige bespreking de toehoorders doen weggaan om alleen met de leden te vergaderen.

En komt er nu op deze of andere wijze, bij de behandeling van het Verslag, iets ter sprake, dat betrekking heeft op de handhaving van Art. 2 der Statuten, dan wijst Art. 11 van het Reglement voor de vergadering, duidelijk den weg aan, die alsdan bewandeld moet worden.

Er mag dan over zulk een onderwerp geen motie worden voorgesteld, noch enig ander soortgeestig besluit door de vergadering worden genomen.

Dit ware ook gansch verkeerd.

Immers dit zou allicht tot een overhaast, onvoorbered, en daarom betreurenswaardig debat en besluit kunnen leiden.”

Dit woord strekte dus om alle interpellatie, en wat daaruit in den vorm van motie volgen zou, zoo sterk mogelijk te ontraden. Juist conform ons artikel van 24 Februari.

En daarop nu volgt, dat het gevaar dat in zulk een interpellatie en motie kan schuilen, juist onderzagen is in het Huis-houdelijk Reglement, doordien de mogelijkheid is opengesteld om een Commissie van enquête te benoemen.

Er volgt toch:

„Om dit te voorkomen is daarom opzettelijk bepaald, dat men, in zulk een geval, niet anders doen kan, dan besluiten tot het benoemen van een Commissie van enquête.“

En nogmaals staat duidelijk aan het slot:

„Dit alles is met opzet en bedachtsaamheid aldus geregeld, om eenzijdigheid in niets de rechten der leden te verkorten, waar ze voor de zuiverheid der beginselen wenschen op te komen, maar ook anderzijds de rechten der Directeuren, Curatoren en Hoogleraren niet prijs te geven aan een overhaast, na allicht wild debat, genomen besluit.“

Alle twijfel zelfs is hier alzo afgesneden.

Ons artikel van 16 Juni bedoelde niet tot een interpellieren van heeren Curatoren aan te sporen, maar juist om het te ontraden, en zulks wel door aanwending van het middel dat opzettelijk was aangewezen, om al zulke voorbarige handelingen door interpellatie of motie te voorkomen.

Ook hier blijkt derhalve de onderstelde tegenspraak op niets anders te rusten dan op een vermissing van den geachten schrijver.

Hij waande dat het benoemen van een Commissie van enquête een soort interpellatie was, en hij lette er niet op, hoe het eerste juist was aanbevolen, om het tweede te voorkomen.

Slechts zij te zijner verontschuldiging gezegd, dat die averechtsche opvatting van zulk een Commissie van enquête niet alleen bij hem bestaat.

Meerdere hebben met hem, gansch verkeerdijk, de zaak zoo opgevat, alsof de benoeming van een Commissie van enquête zich vijandig richtte tegen het Curatorium.

Men zag er in een derde rechtinstantie. Eerst de Curatoren. Dan de Directeuren. En boven deze weer de Commissie van enquête.

Toch is dit ganschelijk mis gezien. Ware dit toch de bedoeling geweest, dan had de „Commissie van enquête“ in de Statuten moeten geregeld zijn. In die Statuten toch en nergens elders, zijn de rechten geregeld.

Daaraan echter is niet gedacht.

De Commissie van enquête is geregeld in het Huis-houdelijk Reglement der vergadering.

Ze kan dus niet anders zijn, dan een maatregel van orde, om de handeling der vergadering te leiden en effect te doen sorteren.

Allerlei kan hiertoe aanleiding geven. En wel in de eerste plaats de noodzakelijkheid om een onderzoek dat langs den formeelen weg eindeloos zou duren, te be-

spoedigen verleend, verzamelde

en Curatoren
meer deze in
de leden deze
gelleeren.
juist zoals de
omschrijving, dat
zoo zij meen-
licht niet deed,
aanklagen, of
beginnen met

it vermoeden
waar ze hand-
te handelen,
en te interpe-
latoeren, en
reken ze door
euring of wan-

4 Februari, en

staat er dan

nader advies

at zijn, indien

Curatoren hun

s het geraden

interpellatoeren.

allen. En door

in het vertrou-

ook geschre-

in lijnrechte

schrijven van

nden we, om

als voorbarig

ns advies van

het tegendeel.

ons artikel van

interpellatoeren

stellen van een

n voorkomt in

van considera-

zijn natuurlijke

gerechtigd. Niet

eenige bespre-

kan om alleen

idere wijze, bij

iets ter sprake,

haying van Art.

van het Regle-

ik den weg aan,

en.

midwerg geen

ig ander soort-

ng worden ge-

verhaast, on-

waardig debat

lle interpellat-

en van motie

te ontraden.

u 24 Februari.

et gevaar dat

n motie kan

in het Huis-

de mogelijke

ommissie van

opzettelijk be-

lief, niet anders

benoemen van

aan het slot:

dachtzaamheid

rechts te rechte

voor de zuiver-

te komen, maar

recteuren, Cu-

te geven aan

ebat, genomen

o afgesneden.

oelde niet tot

n Curatoren

ap-pedigen, door het recht aan de Commissie
verleend, om rechtstreeks haar gegevens te
verzamen, en alsoo Curatoren en Direc-
teuren te hulp te komen.

Dieper gaan we hierop niet in.
Dr. Rutgers, uit wiens pen het artikel
gevoeld is, sprak zich op Seinpost duidelij-
k uit.

Maar hij is door velen niet geloofd.
Vlak tegen zijn stellige verklaring in,
heeft men een gansch anderen zin in Art. 11
gaan inleggen.

Aan de voorstelling alsof Dr. Rutgers de ver-
gadering misleid had, schonk men ingang. Zoo
is men de benoeming der Commissie opzet-
telijk in een hatelijk daglicht gaan stellen.

Anderen die onze organisatie ganschelijk
niet kenden, sloegen daar geloof aan.
En op die wijze zijn enkelen toen aan
het afkeuren gekomen van iets, waarover
zich een geheel onware opinie gevestigd
had.

Die onware opinie nu werd ook tegen
ons blad uitgespeeld.
»Niet interpellatoeren» riepen we op 24
Februari. En toen we nu op 16 Juli op een
Commissie van enquête wezen, zei men:
»Nu sprekt u u zelf.

Toch weerspreken we ons zelven volstrekt
niet.
Immers de Commissie van enquête strekte
juist om en de interpellatie, en wat op haar
volgen moest, te voorkomen.

Dit is er dan aan van de op dit punt
onderstelde tegenspraak!

Kerk en Belijdenis.

De mystieke geesten, voor zoover ze de
waarheid zijn toegedaan, eeren de Belijden-
nis onze kerken, maar zien niet in, dat
onsse Belijdenis iets met kerkinrichting en
kerkbestuur uitstaande heeft.

Voor hun besef betreft de Belijdenis de
geestelijke, de heilige, de inwendige stukken
der genade, en is de kerk en de kerkinrich-
ting en het beheer der kerk een bloot uitwen-
dig ding, dat niets met de geestelijke reali-
teit uitstaande heeft.

Voor hen hangt alles aan de prediking.
Wel te verstaan niet aan de prediking
van de kerk, maar aan de prediking van
dezen en dien leeraar, dien zij hooren.

Is die prediking niet geestelijk, niet heilig,
niet zuiver, dan verwerpen ze dien leeraar
en zijn prediking.

Maar zoolang er nog een ander prediker
is, die wel geestelijk en wel heilig en wel
zuiver predikt, zijn zij tevreden.

Meer verlangen ze niet.
Of in hun kerk al andere predikers op-
trede, die onzuivere leeraars, die trekken ze
zich niet aan, mits er naast die onzuivere
predikers maar één is, dien zij hooren kunnen.

Ja, al waren ook al de predikers van hun
kerk onzuiver, ook dan nog deert dit hen
niet, zoolang er bij een andere kerk, of in
een ander lokaal, of bij een andere secte
nog maar een prediker is die naar hun hart
spreekt.

Dan blijven ze onderwijl leden van die
kerk zonder goede leeraars, en kerken ge-
regeld bij de leeraars van een andere kerk.

Zelfs behoeft die prediker niet eens een
leeraar te zijn. Een oefenaar is hun ook
voldoende. En al wat ze vragen is maar,
dat ze Zondags ergens heen kunnen gaan,
waar een man spreekt, die hun bevalt.

Ook zijn er die nu eens hier, en dan eens
daar kerken; soms ook wel naar de kerken
of zalen in de buurt, of in andere dorpen
loopen.

En dit alles naar den eenig voor hen gel-
denden regel, dat ze iemand hooren willen,
en dat die man, dien ze hooren, spreken
moet naar hun hart.

Tot wat kerk die man behoort, of tot
wat kerk ze zelf behorende, doet er niet toe.

De kerk is bijzaak en het ambt heeft geen
beteekenis. Als er maar een spreker is, en
als die spreker maar goede dingen zegt.

Of die kerk door anderen betaald wordt,
en die dienst door anderen bekostigd, is een
vraag waarmee zij zich niet bezig houden;
zelden betalen ze liefst niets.

Er wordt gesproken, door dat spreken is
er hoorgelegenheid, en van die gelegenheid
maken ze gebruik.

Het heilige Avondmaal zou wel moete kun-
nen baren, maar vele dezer mystieke gezinden
leven en sterven zonder ooit ten Avondmaal
te gaan. Of ook, als ze er prijs op stellen,
zien ze op een beurtelijst na, waar alzo
Avondmaal bedient wordt, en geschiedt dit,
waar ook, door een man dien ze gaarne ho-
oren, dan zoeken ze het kerkegebouw op,
waar hij de bediening heeft. Of ze leden
van die kerk zijn, of die kerk de tucht
uitoefent, of het Verbond Gods er heilig
wordt gehouden doet er niet toe. Zij gaan
aanstellen, nemen brood en beker, en vieren
Avondmaal.

Moete hebben ze alleen met den heiligen
Doop.

Dan toch kunnen ze niet maar zoo met
hun kindeke binnenkomen, maar moeten
zich vooraf aangeven.

Doch ook dan redder ze zich, door te
wachten tot de Doopbediening zal gehou-
den worden door een prediker naar hun zin;
of is dit in hun woonplaats niet het geval,
dan vragen ze of iemand van buiten eene Doops-
bediening wil waarmaken, of kan ook dat
niet, dan trekken ze naar een dorp of straat,
waar een predikant staat, dien ze lijden mogen.

En straks wordt het aldus gedoopte kind
dan overgehoekt in de kerk van hun woon-
plaats.

Dit alles nu is geen slordigheid, geen
traagheid, maar het gevolg van het stand-
punt waarop men zich plaatste, en het is
niets anders dan het gevolg van het staan
op dit valsche standpunt, dat zulk een groote
schare van ernstige Christenen ook steeds
blijft van een Hervormde, Lutherse of
Remonstrante kerk, ook al weten ze zeer
wel, dat het Genootschap of de kerk, waar-

toe ze behooren, een in allerlei zonde ge-
deformeerde kerk is.

Dit standpunt nu is, gelijk we in den
aanvang van dit artikel zeiden, geen ander,
dan dat de kerk, de kerkinrichting en het
kerkbestuur voor hen bloot menselijke, uit-
wendige dingen zijn, die men zóó, maar die
men ook anders kan regelen, doch die in
geen geval iets met het Heilige of met de
geestelijke Belijdenis van hun kerk uitstaande
hebben.

We zeggen daarom niet, dat alle geloov-
igen die nog in de Hervormde of Luther-
sche kerk blijven, zoo oordeelen, of op dit
standpunt staan.

Onder dezulken zijn toch ook Antinomi-
nianten, d. i. Wetbestrijders, die weer een
heel ander standpunt innemen.

Ook zijn er onder hen karakterloozen die
ganschelijk geen standpunt hebben.

Maar een zeer groot deel neemt metter-
daad dit gevaarlijke mystieke standpunt in.
Het geestelijke is hun alles, en met dat
geestelijke heeft de kerkinrichting h. i. niets
te maken.

In de Heilige Schrift, zoo zeggen ze en
denken ze, staat omtrent de kerk zoogoed
als niets. Men kan een kerk hebben of ook
geen kerk. Men kan die kerk zóó of anders
inrichten. Maar hoe ze haar ook inricht, dit
is alles menselijke beschikking, en met
uw belijdenis en uw geestelijk leven heeft
dit kerkelijke niets te maken.

Als men geen stichtelijke predikatie kon
krijgen, dan ja zou het kwaad staan. Maar
in dat gebrek is desnoods door dus-
genamde Evangelisatie te voorzien. Is er
geen spreker die sticht, dan laat men zulk
een spreker van elders komen. Er is dan wel
geen kerkeraad, maar toch een zaal met een
bestuur. In die zaal zet men banken en stoel-
en, en plaatst er een kathedraal. En als er
nu Zondags maar »hoor-gelegenheid voor
iets goeds» is, dan zou men, waarlijk niet
weten wat men nog meer zou verlangen.

Men beschouwt zulk »kerkegaan» dan ook
niet als iets gebrekkigs, of als iets waar een
eind aan moet komen.

Integendeel, men vindt het in zulk een
zaal wel zoo gezellig. Geen onderlingen te
hebben die u kunnen vermanen, is makke-
lijk bovendien. Ook geeft het afwisseling.
Anders hoort ge meest dezelfde Dienaren.

En nu krijgt ge telkens verandering van
spijze. Soms zelfs hoort ge nu in uw kleine
dorp beroemde sprekers uit de groote steden.

Geen gebrekkige dus, maar een hoogst
wenselijke toestand. En ook zijn de kosten
zoo vele niet. Een predikant met vast trak-
tement loopt veel hooger.

Zou zit er in heel dit verschijnsel systeem.
Het is de principiele loochening van de
waardij en betekenis van de kerk en van
haar ambten.

Is nu metterdaad de kerk, en zijn haar
ambten puur menselijke vindingen, dan is
er ongetwijfeld voor dit systeem veel te
zeggen.

Maar ook omgekeerd, hangt aan die kerk
de eere van Christus en zijn Koningschap,
dan moet heel dit stelsel voor de eere van
den Christus als een eenigen Koning vallen.

En op dit terrein moet dan ook metterdaad
de strijd met deze mystieke gezinden worden
uitgestreden.

Tucht en Doop.

VI

Ons vorig artikel heeft de practijk onzer
vaderen in het minst niet gespaard, maar
onomwonden uitgesproken, dat, vooral na
1618, de verleiding der Volkskerk ook hun
parten heeft gespeeld.

Intusschen mogen de voorstanders van
het stelsel der vrije kerk wel toezien, dat
ze in dit opzicht over de vaderen geen on-
rechtvaardig oordeel vellen.

De toenmalige verhoudingen in Europa
brachten twee, dat de geheele Europeesche
politiek door de religie-quaestie beheerscht
werd. Het stond Roomsche tegen Protestant.
En indien het destijds aan de Protestantsche
mogendheden niet gelukt was, te land en
ter zee, de Roomsche mogendheden met
de wapenen te weerstaan en af te slaan,
zoo zou hun met de vrijheid der religie
gedaan zijn geweest.

Die gespannen verhoudingen buitenaf had-
den allengs ook invloed op de binnenland-
sche verhoudingen.

Niet in de eerste periode, maar wel in
de latere periode van onze worsteling, ont-
stond de vrees, dat de Roomschen hier te
lande heimelijk de partij van Spanje be-
gunstigten. Daaruit werd de behoefte ge-
boren, om althans de meerderheid der be-
volking in de Gereformeerde Staatskerk te
lokken, en Noord-Brabant c. a. buiten de
Unie te houden.

Bezorgdheid voor »lands veiligheid dreef
ten deze, zowel de Kerk als de Overheid,
en die Overheid onder beide fractien.

Men zag geen kans om het vol te hou-
den, als de Gereformeerde kerken, die eerst
slechts één tiende der bevolking herbergden,
het niet brachten tot over de helft.

Dat heeft toen geleid tot de geweldige
reformatie van heel wat kerken in Drenthe
en Groningen, en het is uit dien zelfden drang
dat men zich den weerzin te verklaren heeft,
om door te strenge tucht de kerken te zeer
te ontvolken.

Martinist en Baptist, en al wie maar even
kon, moest gelooft en in de kerk opgeno-
men. Het moest vooral één groote kerk
zijn. Een kerk die zoo mogelijk heel de
bevolking omvatte.

Eerst zóó gevoelde men zich in Europa,
gevoelde men zich tegen Spanje, veilig.

Nu zeggen we niet, dat we daarom deze
practijk goedkeuren. Soms moet men voor-
zeker uit nood handelen. Maar ook dan heiligt
toch het doel de middelen nooit. En maar
al te bitter hebben de Gereformeerde ker-
ken dan ook later ervaren, waar het op uit-
loopt, als men zijn kracht gaat zoeken in
het cijfer in ste van in de belijdenis.

Met gansche hoopen zijn al die ongere-
formeerde en anti-gereformeerde elementen
toen in den heiligen kring binnengedrongen,
en toen ze er waren hebben ze er den baas ge-
speeld, het Gereformeerde element terugge-
drongen, en ten slotte aan de echte geestes-
kinderen onzer vaderen geen andere keuze
gelaten, dan om alle privileges prijs te geven,
en het bedreigde leven der kerken te redden.

Nu lag het in den aard der zaak, dat
vooral de Doop hier het kwaad voedde.

Als men belijdenis deed, moest men altoos
nog meer of min de Gereformeerde belij-
denis beamen, en kwam altoos onder zekere
tucht. Maar ook zonder dat kon men enkel
door Doop in de kerk zijn. Dan deed men
eenvoudig geen belijdenis. Liep daardoor alle
tucht vrij. Om kerkelijke rechten bekrunde
men zich niet. En als men zelf naar ge-
doopt was, kon immers ook zijn kind ge-
doopt worden. Zoo liep alles vanzelf.

En dat nu zelfs ernstige leeraars zich
hier niet tegen verzetten, lag bijna uitslui-
tend aan de valsche redeneering, die reeds
op de Synode van Dordt, rakeude de Indi-
sche kinderen, opdook.

Die redeneering was deze: Doop ze maar,
dan krijgt ge hun opvoeding in de macht.
Door die opvoeding maakt ge het volgende
geslacht dan vanzelf Gereformeerd. En
over twee, drie geslachten verkrijgt ge één
schoon, rustig, Gereformeerd Sion in deze
landen.

Zoo werd de Doop als Sacrament losge-
laten, en veranderd in zeker pædagogisch
middel, om zich van de opvoeding der jeugd
te verzekeren.

Dit door en door valsche stelsel nu vond
reeds op de Synode van Dordt verdedigers,
maar is toen gelukkig nog door het krach-
tig optreden vooral van Voetius gekend.

Later echter sloop het toch weer in, juist
zooals het nu reeds langen tijd bij de Zending
heerscht.

Ook bij de Zending onder Heidenen en
Mahomedanen toch mag men volwassenen
niet dan na belijdenis doopen, op onder-
stelling van wedergeboorte, gelijk die uit
die belijdenis en uit den wandel wordt op-
gemaakt; met wat onze vaderen noemden
een fundamentele gissing.

De practijk daarentegen is ook nu weer,
dat men op de Zendingstations doopt al
wie zekere toeneiging openbaar, zekere ver-
klaring doet, en om den Doop vraagt. En
dit verdedigt men ook nu weer met te zeggen:
Zoo doopen we eerst de ouden, dan krij-
gen we hen onder onzen invloed, en hun
kinderen op school, en in het tweede ge-
slacht moet er aldus de kerk uitkomen.

Ook hier derhalve het sacramenteel karakter
van den Doop losgelaten, en er een pæ-
dagogische bedoeling voor in de plaats ge-
steld.

Doch al laat zich de latere lakse practijk
der vaderen voor geen gering deel uit deze
verkeerde bron verklaren, toch is hiermee
volstrekt nog niet alles gezegd.

Integendeel, de practijk der vaderen, die
schijnbaar van den vasten regel vaak afweek,
werd ook beheerscht door overwegingen,
die alleszins te rechtvaardigen zijn, en die
ook wij niet uit het oog mogen verliezen.

En dat wel overwegingen die juist uit den
aard van het heilig Doopsel werden afge-
leid.

Zij oordeelden, en dat volkomen te recht,
dat de Doop niet toebediend werd, om door
die handeling iemand lid der gemeente van
Christus te maken, maar heel anders, om
door dien Doop te constateeren, dat hij het
toet, eer hij geloofd werd.

Bekent hij niet dat onze kinderen in Christus
geheilig zijn, en daarom als lidmaten zijner
gemeente, behorende gedoopt te worden?

Een gedoopt persoon gold dus voor een
geloovige, zoolang de kerkeraad niet anders
en nader over hem geoordeeld had, ook al
deed hij geen belijdenis, en al kwam hij
niet ten heilig Avondmaal.

Gold hij nu als »een geloovige», dan be-
hoorde ook zijn kindeke tot de »kinderen
der geloovigen», en mocht alzo ook aan dat
kindeke het Sacrament van den Doop niet
geweigerd worden.

Vandaar dat de regel niet werd, en niet
kon, noch mocht worden: »Wij, kerk, doo-
pen alleen de kinderkens van hen die ten
Avondmaal zijn toegelaten»; maar dat de
regel moest zijn: Wij doopen ook de kin-
deren van hen die als zelve gedoopt, en
niet door de kerk gediskwalificeerd, onder
de geloovigen te rekenen zijn.

Dit was geen uitweg, dien men zocht,
maar een noodzakelijk gevolg van de ware
belijdenis des Doops.

Zoo moest de regel, hij mocht niet anders
gesteld.

Deze regel zou anders geweest zijn, als
men gezegd had: »Als wij, kerk, iemand
doopten, beschouwen wij hem niet als een
geloovige, maar nemen hem in ons kerk-
verband slechts op, om te zien, of wij er
een geloovige van maken kunnen».

Zoo echter kon wel een Remonstrant-
sche, maar niet een Gereformeerde kerk
spreken.

Zou ze toch haar belijdenis getrouw blijven,
dan moest de Doop van de fundamentele
gissing van geloof (»Ijz dat daadwerkelijk
geloof of geloofsvormen) uitgaan, en kon
van het denkbeeld om van iemand een ge-
loovige te maken, geen sprake zijn.

Wie verkeerd dacht, stelde het zich voor,
dat iemand eerst door zijn belijdenis een
geloovige werd, wie Gereformeerd beleed,
zag in, dat iemand reeds in den Doop als
een geloovige voorkomt.

Hieruit zou nu niet het minste ongerief
geboeren zijn, indien de kerk de tucht had
gehandhaafd ook ten opzichte van hen,
die, na gedoopt te zijn, als kind, op
later leeftijd niet tot belijdenis kwamen.

Maar dit kwaad moest er wel uit voortko-
men, toen de kerken de tucht verslappen
lieten, en bij personen, die hoewel als kind
gedoopt, toch later niet tot belijdenis kwa-
men, zelfs aan geen tucht dachten.

Zoodoende toch kwam er een breede

cat-gori van personen, die gedoopt en
volwassen in de kerk leefden, maar buiten
belijdenis, Avondmaal en tucht bleven, en
wier kinderen krachtens den Verbondseich-
tuch moesten gedoopt worden.

Immers de gedoopten golden, zoolang de
kerken geen inspraak maakten, allen voor
»geloovigen» in kerkelijken zin.

En dit nu strekte zelfs nog verder.
Een punt waarvoor we wel de aandacht
vragen.

Men zegt namelijk wel eens, dat bij den
Kinderdoop niet alleen te vragen is naar de
»staatsstaande ouders», maar dat ook moet
gevraagd naar de grootouders.

En dit is ook zoo, maar zij die dit beamen,
toonbaar blijkbaar niet gevat te hebben, waarop
deze regel steunt.

Men beeldt zich in dat dit rust op de
overtuiging, dat de genade in geslachten
rust, en dus ook de geslachten kan
overspringen. Iets wat men dan vooral met
het voorbeeld van de koningen van Juda
staft.

Dit felt nu geven we natuurlijk grif toe.
Alleen maar men vergist zich, zoo men
waant, dat hierop het kerkelijk recht van
den Doop steunt.

Het kerkelijk recht van den Doop rust
evenals alle kerkelijke handelingen wel
op geestelijke onderstellingen, maar die gees-
telijke onderstellingen worden door de kerk
nooit anders geconstateerd dan op grond
van waarneembare feiten.

De zaak ligt dan ook kerkelijk heel an-
ders.

De kerkelijke redeneering is deze: Als
A in de kerk als geloovige bekend stond,
en hij krijgt een zoon B, dan wordt die
zoon B als zijn kind, d. i. als »het kind van
een geloovige» gedoopt. Als kind van een
geloovige gedoopt zijnde, wordt B evenzoo
in de kerk als een »geloovige» erkend, zool-
ang de kerk geen inspraak maakt. Krijgt
nu ook B een zoon C, dan geldt bij C de-
zelfde regel. En komt het nu voor, dat B
of overvalt door den dood, of den Doop ver-
waarloost, dan gaat de kerk van C recht-
streeks op A terug, en laat den grootvader
optreden.

Edoch altoos met den tusschenschakel,
dat B zelf als uit A geboren voor de kerk
als »geloovige» gold, en dat alzo C uit B
geboeren, als het »kind van een geloovige»
te doopen is.

Hier is dan ook niets tegen in te bre-
ngen, en al de schuld ligt hier aan de kerk,
die B, als uit A geboren, niet nader beoor-
deeld en gekend heeft.

Juist nu deze ongeestelijke practijken leid-
den tot een geestelijke reactie, die met
name in Ds. De Herder, van Bleiswijk, aan
het woord kwam.

Daarover een volgend maal.

Kalender.

Nu het jaar weer ten einde loopt, komen
reeds tijdig de Kalenders voor het jaar dat
straks in zal gaan.

Ook Filippus is weer tijdig op de markt,
en zond ons nu reeds niet alleen zijn Kalen-
der, maar ook bij dien Kalender een Premie,
en meldt ons hoe hij Kalender en Premie
aan voor één Gulden aan de markt brengt.

Die Premie bestaat uit een flink boekdeel
getiteld: *Uitgebreide Overdenkingen van
verschillende predikanten der Gerefor-
meerde kerken*, 35 in aantal, waaronder 11
van Ds. Impeta, 5 van Ds. Van Andel, 1
van Ds. Hulsebos, 3 van Ds. Littooy, 3
van Ds. Van Oosten, 3 van Ds. Van de
Velde, 5 van Ds. Bouman, en 1 van Prof.
Wielenga. Hier zijn schoone stukken onder.
Deugdelijke lectuur.

De Kalender geeft behalve het schild,
met eenige geillustreerde Bijbelteksten voor
elken dag des jaars, een tekst met korte
uitlegging. Aanwijzing van een Psalmvers.
Aanwijzing van een stuk uit de Heilige
Schrift voor de lezing voor 's morgens,
's middags en 's avonds. Op- en ondergang
van zon en maan. Lengte van den dag.
En den rug een verhaal.

Den eigenlijken Kalender kan men ook in
goeden band gebonden, zonder schild, krij-
gen voor f. 0.75. Voor dien zelfden prijs is ook
de Premie afzonderlijk verkrijgbaar. Schild
en Kalender eindelijk, zonder Premie, kosten
gewoon f. 0.40, in beter qualiteit f. 0.75.

Keuze alzo en veelheid van stof.
Geen twijfel dan ook, of deze Kalender
zal het eens gewonnen terrein behouden,
en ook dit jaar nieuw terrein veroveren.

En metterdaad hij verdient dit, zoo door
de degelijkheid van wat hij aanbiedt, als
door den gezonden toon die er in heerscht.

Het Gebed des Heeren.

Bij den uitgever Van Naamen te Rheden
verscheen een wandplaat met het *Onze Va-
der*, ten bate van Weldijk, naar de teeken-
ing van een vroeger verpleegde geil-
lustreerd.

Deze wandplaat is voor Catechisatieloka-
len enz. wel aan te bevelen, en ook in
menige huiskamer kan dit geillustreerde blad
zijn plaats aan den wand innemen.

Meermalen wezen we er op, dat het *Gebed
des Heeren* bij Rome te veel, bij ons te
weinig gebedigd wordt.